

Dostop do pravnega varstva v okoljskih zadevah - Estonija

De tekst op deze pagina is een automatische vertaling. De kwaliteit wordt niet gegarandeerd.

1. Ustavni temelji
2. Pravosodje
3. Dostop do glavnih zadev
4. Dostop do sodnega varstva ob sodelovanju javnosti
5. Dostop do sodnega varstva zoper ravnanja ali opustitve
6. Drugi načini dostopa do sodnega varstva
7. Pravdna sposobnost
8. Pravno zastopanje
9. Dokazi
10. Opustitvena tožba
11. Stroški
12. Mehanizmi finančne pomoči
13. Pravočasnost
14. Druga vprašanja
15. Položaj tujca
16. Čezmejni primeri

I. Ustavni temelji

Estonska ustava ne zagotavlja pravice do okolju z določeno kakovostjo, da se lahko posamezniki nanju sklicujejo pred sodišči ali upravnimi postopki. <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X0000K1&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=p%F5hiseadus>

Vendar poudarja, da so vsi morali varovati okolje in odškodnine za škodo, ki jo je utrpel (oddelek 53). Naravnih virov veljajo za nacionalno bogastvo, ki ga je treba izkoristiti z ekonomskega vidika v skladu z oddelkom 5. V ustavi je zapisano, da ima vsakdo pravico do zaščite s strani države in njena nacionalna zakonodaja. V skladu z oddelkom 15 ima vsakdo pravico do dostopa do sodnega varstva, če so njihove pravice in svoboščine so kršene. Zakonodaja in različne akte je mogoče izpodbijati, saj naj bi bilo neustavno in morajo sodišča preučiti te izzive. Oddelek 24 določa podrobnejša pravila za judicial (sodni) postopek. Na splošno so obravnave odprte za javnost in se javno objavijo. Postopkov ni mogoče prenesti na sodišče, razen tiste, ki je predpisana z zakonom, če ena od strank v sporu ne strinja z njim. Vsakdo ima pravico do udeležbe na sodne postopke, katerih podpisnici sta, ter pravico do pritožbe pri višjem sodišču v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja.

Stranke v upravnem ali sodnem postopku lahko neposredno sklicuje na mednarodne sporazume, če:

- so dovolj natančna (določa vse potrebne podrobnosti, in;
- ne obstaja nacionalna zakonodaja na tem področju, ali;
- Nacionalna zakonodaja v nasprotju z mednarodnim sporazumom.

Upravni organi in sodišča so uporabila tudi Aarhuška konvencija in njena pravila o dostopu do sodnega varstva, neposredno, če nacionalna zakonodaja glede nekaterih vprašanj (npr. stalni). To je bilo doseženo z vrhovno sodišče (sklep št. 3–3–1–43–06). Novi kodeks upravnega sodnega postopka (ki se uporablja od 1. januarja 2012) vsebuje pravila o dostopu do pravnega varstva (zlasti stalnega) okoljevarstvenih nevladnih organizacij na podlagi sodne prakse v zadevi.

II. Pravosodje

Estonki sodni sistem ima tri stopnje (nižjih k višjim):

- upravna sodišča in grofjskih sodišč;
- okrožna sodišča (Talin in Tartu);
- [Vrhovno sodišče](#).

Na najnižji ravni, drugih primerih, tj. zadevah proti dejavnosti javne uprave (ta vključuje večino sporov v okoljskih zadevah) se razpravlja na specializirana sodišča. Na naslednjih dveh ravneh, istega sodišča obravnavajo civilne, upravne spore na podlagi zasebnega prava in kazenskih zadev. District court in sodniki vrhovnega sodišča, vendar se specializirajo za eno področje (tj. upravne, civilne ali kazenske). Na najnižji ravni in upravnih sodišč (county courts), sodišči sta razdeljeni na sodne palače – 4 upravnih sodišč in sodišč za 15 okrožnih sodišč (enega za vsako okrožje v Estoniji). [Ustavno sojenje senat vrhovnega sodišča presoje ustavnosti zakonov in odločitve](#):

- V parlamentu (Riigikogu);
- Odbor parlamenta;
- Predsednik Estonije in
- Volilni odbor

Nadzor nad ustavnostjo zakonodaje ali navedenih sklepov, lahko sproži:

- Sodišče;
- [Predsednik Estonije](#);
- [Pravosodni kancler \(varuh človekovih pravic\)](#);
- Lokalne države sveta (občina), ali
- [Parlament](#).

Posamezniki nimajo pravice, da neposredno začne presojo ustavnosti zakonodaje. Vendar lahko vloži pravno sredstvo na sodišču v drugi sodni postopek ali posamezniki lahko obrne na ministra za pravosodje. Ustavnosti zgoraj omenjene sklepe, po drugi strani pa lahko izpodbija neposredno posameznikov, katerih pravice so prizadete zaradi odločitve. Sodišča so glavni neodvisnih organov za reševanje sporov; obstaja le omejeno število arbitražnih rzsodišč, poleg njih. Ni sodišč ali drugih organov za reševanje sporov na področju okolja, ki niso sodišča. Estonki sodstvo neodvisna. Sodnike upravnega sodišča, okrožna sodišča in okrajna sodišča se imenuje predsednik Republike Estonije, ki temelji na predlogih sodnikov vrhovnega sodišča. Sodnike vrhovnega sodišča imenuje parlament. Reševanje sporov v estonsko sodišče večinoma kontradiktornost, to sodišče odloči, da ena od strank (vsaj delno) pravice, drugi pa (vsaj delno) storila nezakonito. V civilnih in upravnih zadevah se lahko stranki prav tako sporazumeta pred sodiščem. Mediacija je tudi možnost, ki jo sodišče za upravne zadeve (ni na voljo v kazenskih zadevah), če vse stranke v sporu strinjajo, da ga uporabljajo.

Ni posebnih sodišč, rzsodišč itd., da bi se pri okoljskih vprašanjih. Predvsem okoljski spori vključujejo dejavnost nekaterih organ javne uprave in zato je v prvi vrsti upravnih sodišč in specializiranih sodnikov v okrožna sodišča in vrhovno sodišče. Če oseba ali podjetje, resno škoduje okolju ali kršitve pomembnih obveznosti, katerih cilj je varstvo okolja (npr. nezakonito obdelani odpadki in nevarni za okolje), kazenske obtožbe, lahko sproži tožilstva. <http://www.prokuratuur.ee/en> Najprej je v kazenskih zadevah so okrajna sodišča, okrožna sodišča in sodniki na vrhovnem sodišču, ki so specializirani za te zadeve. Izbiro najugodnejšega sodišča, tj. sodne obravnave osebi, ki vloži tožbo pri sodišču, omejena v okoljskih zadevah v Estoniji. Upravni zadevi odloča sodišče, na območju katerega upravni organ, katerega dejavnost je izpodbijala (nasprotna stranka) nahaja. Če obstajata dva ali več udeležencev s sedežem v pristojnosti različnih sodišč se vloži tožba ni dovoljeno svobodno izbiro med temi sodišči, razen če pravila za izključno pristojnost pri enem izmed sodišč, najdemo v upravne sodne postopke akta. Upravno sodišče, ki prejme dejanje neke osebe, mora najprej preveriti, ali je bila tožba vložena v pravico sodišča. Če je bila tožba vložena na napačnem sodišču, da bo prenos pravilen.

Če oseba, ki vloži tožba ali nasprotna stranka ni zadovoljna s sodbo (kohtuotsus) upravno sodišče (1. stopnje) se lahko obrnejo na okrožno sodišče (2. stopnje). Pravico do pritožbe pri okrožnem sodišču se lahko uporabljajo tudi oseba, ki ni vložil začetni ukrep, vendar za katere pravna naslednica je odločba Sodišča prve stopnje vpliva. Iste osebe imeti pravico do pritožbe pri Supreme Court (3. in zadnji stopnji), če niso zadovoljni s sodbo okrožnega sodišča. Za pravno sredstvo se vloži pravno sredstvo, mora zato s tem, da je nižje sodišče:

- nepravilno uporabljajo zakonodajo (vsebinski);
- sodišče bistveno kršilo pravila postopka, ali
- ni pravilno uporabilo dokaze (to se lahko uporabijo za utemeljitev pritožba na prvostopenjsko sodišče, ne pa pri vrhovnem sodišču).

V nekaterih primerih lahko sodišče ob koncu postopka s sodno odločbo (kohtumäärus) namesto sodne odločbe. V takem primeru lahko pritožba na Sodišče vloži oseba, ki ga je določilo sodišče, ki je izdalo sklep. To sodišče bo pritožbo in lahko izpolnjuje; če ugotovi, da je pritožba izpolnjuje vse zahteve, vendar se ne strinja z njegovo vsebino, pritožbe na odločbo sodišča bodo pri okrožnem sodišču v pregled. V tem primeru pritožbe o sodbah sodišč prve stopnje (upravno sodišče) rešuje sodne odločbe okrožnega sodišča. Pritožbe na odločbo sodišča ter drugih sodb sodišča, okrožna sodišča (2. stopnje) se lahko vloži pri vrhovnem sodišču z osebe, prizadete zaradi zadevnih sodb.

Pri sprejemanju odločbo o upravnih odločitvah, estonska sodišča pristojna za preizkus zakonitosti upravne odločbe in razglasi ničnost odločbe v celoti ali njegov del. Sodišča ne morejo spremeniti vsebine upravnih odločb; To je mogoče doseči z upravnimi organi, če se odločijo za izdajo nove odločbe v zvezi s to zadevo. Sodišče lahko tudi od upravnega organa za opravljanje določene dejavnosti ali sprejetje odločitve, vendar ne more natančno določiti vsebino teh dejavnosti ali izdajo sklepa, če je na voljo manevrski prostor za diskrecijsko pravico v imenu upravnega organa. Obstaja nekaj posebnosti v okoljskih zadevah v primerjavi s sodnimi postopki v drugih upravnih zadevah v zvezi z:

- dostop do sodstva (pravna podlaga) in
- pravico do vložitve zahteve za revizijo zoper procesne akte (menetlustoimingud) upravnih organov.

Prvič, zakonik o upravnem postopku vsebuje posebno določbo (oddelek 292) o položaju v okoljskih zadevah. V skladu s pravili iz te določbe, pravni interes okoljevarstvenih NVO šteje, če je dejavnost v upravnem organu izpodbijati je povezan s cilji varstva okolja ali prejšnjih dejavnosti teh nevladnih organizacij. V skladu z opredelitvijo so lahko okoljevarstvena NVO:

- neprofitna organizacija, katere zakoniti cilj varstva okolja in katerih dejavnosti so namenjene spodbujanju varstva okolja;
- združenje oseb, ki ni ločen subjekt, da se v skladu s pisno pogodbo o pridružitvi spodbuja varstvo okolja in predstavlja stališča precejšen del lokalnega prebivalstva.

Spodbujanje varstva okolja, ki se uporablja v širšem smislu, vključno z varstvom podatkov za namene varovanja zdravja ljudi ter raziskave in razvoj na področju naravnih kulturne dediščine. Drugič, možnost izpodbijati postopkovni akti upravnih organov so večje v okoljskih zadevah. Procesna dejanja (menetlustoimingud) so dejavnosti upravnega organa izvede v okviru priprave končne odločbe – upravni akt (EIA), npr. haldusakt odločb o predpresoji. Lahko izpodbijate procesnih aktov v dveh primerih v skladu z oddelkom 45(3) zakona o upravnem postopku:

- (razen vaše pravice so bile kršene postopkovne pravice) ne glede na končno odločitev;
- Nezakonitost postopkovnega sklepa neizogibno privedla do končne odločitve ali drugo dejavnost, ki krši vaše pravice

Prejšnje prakse vrhovnega sodišča priznava, da okoljsko pravo je pravno področje, če postopkovna pravila imajo pomembno vlogo pri doseganju zakonito odločbo; Zato procesna dejanja načeloma mogoče izpodbijati. Obstoj enega od dveh pogojev, potrebnih za izpodbijanje procesnih dejanj ni izpolnjen, se bo odločalo za vsak primer posebej.

V zvezi z upravnimi zadevami (vključno z okoljskimi zadevami) sodišča lahko sprejela več ukrepov na lastno pobudo. Prvič, sodišča so dolžna zagotoviti, da vse okoliščine, ki so pomembne za zadevo prouči. Če je potrebno, lahko Sodišče po uradni dolžnosti zbrati dokaze o. Sodišča lahko tretje stranke v sporu, če ugotovijo, da so pravice teh oseb lahko vpliva sodbe. Sodišče lahko po uradni dolžnosti tudi iz sprememb roki za procesna dejanja, ki naj bi jih izvajale pogodbenice (npr. zagotovili prevod dokumenta, odgovor na tožbo itd.), dodatno presojo, da določa ali dopolnjuje prvotno sodbo ali začasno odredbo.

III. Dostop do glavnih zadev

Če upravni organ zavrne razkritje informacij, ki ste ga zahtevali, vas mora obvestiti o svoji odločitvi in razloge za svojo odločitev v 5 delovnih dneh. Ta rok se lahko podaljša na 15 dni, če mora biti navedena ali zbiranje podatkov je zamudno. Zavrnitev razkritja

informacij na zahtevo štejejo za upravne akte in mora vsebovati informacije o možnostih, kraj, čas in postopek za izpodbijanje zavrnitve v skladu z oddelkom 57(1) Zakona o splošnem upravnem postopku. V primeru, da želite dostop do okoljskih informacij in zavrnitev dostopa ali ste napačno oziroma neprimerno odgovoriti, imate pravico do:

a) z vložitvijo ugovora z estonskim inšpektorat za varstvo podatkov ali; <http://www.aki.ee/en>

b) za vložitev tožbe pri upravnem sodišču.

V obeh postopkih, imate pravico do izpodbijanja zakonitosti zavrnitve ali pomanjkljiv odgovor in predlagata razglasitev ničnosti sklepa in/ali zahteva izdajo nove odločbe. Vložitev izziv z estonskim inšpektorat za varstvo podatkov ne preprečuje poznejše vložitve prijave vam s sodiščem, da izpodbijajo zavrnitev prve ali napačnega/neustreznega odgovora ali odločitvi, ki jo je sprejel inšpektorat na izziv. Da bi z vložitvijo ugovora z estonskim inšpektorat za varstvo podatkov, je treba podati ustno ali pisno izjavo v 30 dneh od datuma, ko ste se seznanili z zavrnitvijo itd. ustno izzivov bo estonski inšpektorat za varstvo podatkov. Izziv vključuje številne elemente, npr. ime in kontaktni podatki osebe vložitev izziv, izziv, jasno obrazložitev zahtevka itd. (popoln seznam elementov, ki se zahtevajo v oddelku 76 zakona o upravnem postopku). <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X40071K4&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=haldusmenetluse> Lahko vloži tožbo pri upravnem sodišču po pošti, in sicer za pristojno v pisni ali elektronski obliki (elektronska pošta ali elektronski informacijski sistem (e-toimik)). <http://www.e-toimik.ee/> Veljajo različni roki, odvisno od pravnega sredstva:

- 30 dni v primeru, da oseba, ki predlaga razglasitev ničnosti odločitve o zavrnitvi zahtevka;
- 1 leta, če oseba, ki prosi za odgovor zaradi zamude, ki jo je izdal upravni organ;
- 3 let, če se oseba želi, naj Sodišče ugotovi, da dejavnost upravni organ nezakonito (ugotovitve nezakonitosti, vendar ne povzroči avtomatično ničnosti odločbe).

Za izzive z estonskim inšpektorat za varstvo podatkov in ukrepov z upravnih sodišč, pravnega zastopnika (ali svetovalca), vendar to ni potrebno. Sodišč (tudi estonski inšpektorat za varstvo podatkov) imele dostop do informacij, ki so predmet spora. To je potrebno za presojo zakonitosti dejavnosti zadevni upravni organ. Sodišča ne morejo objaviti informacij v svojem pa lahko zahteva informacije, ki jih je treba razkriti, če ni razlogov za omejitve (npr. grožnje nacionalni varnosti ali zaščitenih vrst).

IV. Dostop do sodnega varstva ob sodelovanju javnosti

Upravnih postopkov v okoljskih zadevah običajno potekajo v sprožitvi postopka. To pomeni, da bo širša javnost obveščena o takšnih postopkih in uporaba za upravni akt in predlog zakona bodo na voljo javnosti. V primerih postopkov presoje vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, ima vsakdo pravico do ustne ali pisne pripombe. V drugih postopkih, imate pravico, da pripombe, če imate legitimni interes v zadevi ali vaših pravicah se lahko prizadet z upravnim aktom pa tudi zanj. V več pomembnih primerih, bo organiziran tudi javno posvetovanje. Splošna pravila za začetek upravnega postopka, ki so na voljo v oddelkih 46–50 v upravnem postopku. <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X40071K4&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=haldusmenetluse> Dodatne specifikacije upravnih postopkov v okoljskih zadevah je mogoče najti v številnih posebnih aktov, ki zadevajo okoljevarstvenih dovoljenj, pri presoji vplivov na okolje in prostorsko načrtovanje, na primer v zunanem zraku Act), Zakon o vodah, presoje vplivov na okolje in sistemi ravnanja z okoljem, zakonom o prostorskem načrtovanju itd.

Če niste zadovoljni z upravno odločbo, se lahko s tožbo pri Sodišču vloži pritožba (vaie). Upravni izzivi se pregledujejo nadzorni upravni organ prvotne odločitve. V nekaterih primerih so pritožbe pregleda, ki ga opravi isti organ, ki je pripravil začetno odločbo, in sicer če:

- Upravni organ je pod neposrednim nadzorom vlade;
- pravo ne zagotavlja nadzornik omenjeni upravni organ.

Upravni izzivi so neobvezni, saj ga ni treba predložiti, da bi možnost vložiti tožbo na sodišču pozneje. Vendar ste še vedno upravičeni do vložitve tožbe pri Sodišču po upravni izziv je bilo pregledano in niste zadovoljni z odločitvijo. Pregled Sodišča je tako vsebinske kot postopkovne zakonitosti upravnih odločb. Pregled postopkovne zakonitosti pomeni, da sodišče preveri, ali so bile kršene procesne pravice. To lahko v nekaterih primerih tudi podlaga za razglasitev ničnosti odločbe na koncu postopka (če postopkovne nepravilnosti lahko vplivalo na odločitev). Pregled zakonitosti pomeni, da sodišče preveri, ali so bili pravilno uporabo zakonodaje, ki jo je izdal upravni organ pri sprejemanju izpodbijane odločbe. Sodišči sta tudi pravico preveriti, ali so podatki, ki jih uporabljajo upravni organi kot podlaga za svoje odločitve, pravilna in ali upravnih organov se je zbrala vse potrebne informacije. Poleg tega lahko Sodišče preveri, ali so odločitve sorazmeren in ni očitne napake pri presoji, npr. prednost gospodarske interese, ne da bi vse ali skoraj ne glede na različne socialne ali okoljske interese. Nasprotno, če ni očitne napake pri presoji, Splošno sodišče ne more odločiti, ali je bila uporabljena na najboljši presoji (najbolj smotno, učinkovito itd.) način.

Lahko izpodbijate prostorskih načrtov na različnih ravneh (nacionalni, County, celovite in podrobne načrte) na upravnih sodiščih. Vsem članom javnosti procesno upravičenje pred sodišči zoper njih; dodatna merila, ki se običajno uporabljajo v upravne sodne postopke (predvsem kršitev vaših pravic) ne uporabljajo. Za izpodbijanje odločbe vložite tožbo pri upravnem sodišču, kjer je običajni upravni sodni postopki potekajo. <http://www.kohus.ee/et/kohtusse-poordumine/haldusajad> <http://www.kohus.ee/en/estonian-courts/contacts> V ta namen lahko uporabite predstavnik (ali svetovalec) v sodnem postopku, vendar to ni obvezno. Prostorsko načrtovanje pri izvajanju sodnega nadzora nad odločbo, tj. sodišči bo preveril, ali je bila odločitev zakonita, tj. upravni postopek je bil izveden pravilno in vseh drugih zakonov (materialno) so bile uporabljene pravilno. Sodišče prav tako oceni, ali se upravni organ vse potrebne podatke in vse s tem povezane dejavnike upoštevala. Kot upravni organi široko polje proste presoje za prostorsko načrtovanje, Sodišče ne more razveljaviti odločitev na podlagi učinkovitosti, so ciljna usmerjenost itd., razen če je očitno napako presoje. To bi na primer veljalo v primeru, ko upravni organ, daje prednost gospodarskim vidikom brez ali skoraj ne glede na značaj potrebne zaščite brez ustrezne obrazložitve.

Sodno prepoved (začasno varstvo pravice oseb, ki jih Sodišče lahko v kateri koli fazi sodnega postopka. Le splošna pravila o opustitvenih tožbah uporabljajo v primerih, ko gre za prostorske načrte. Sodišča lahko uporabljajo opustitvena tožba na podlagi ene od strank v sporu, ampak tudi po uradni dolžnosti. Hkrati se uporablja le, kadar je izvršitev sodne odločbe ogrožena, npr. dejavnost imetnika dovoljenja bi spremembe/nepopravljivo škodijo okolju. Posebna pravila se uporabljajo za sodno prepoved v primerih, ko gre za dovoljenja IPPC.

Odločitev o nujnosti presoje vplivov na okolje (odločitev o tem, ali naj začne postopek presoje vplivov na okolje) velja za procesna dejanja (menetlustoimingud). To pomeni, da lahko samo izpodbijati ločeno od končne odločitve (npr. okoljska dovoljenja), če:

- kršijo vaše pravice (razen procesnih pravic) ne glede na končno odločitev;
- Nezakonitost postopkovnega sklepa neizogibno privedla do končne odločitve ali drugo dejavnost, ki krši vaše pravice.

V skladu z najnovejšo sodno prakso vrhovnega sodišča (npr. 3-3-1-63-11 in 3-3-1-101-09) predpresoja vplivov na okolje odločitve je mogoče izpodbijati ločeno samo, če je upravni organ pravno zavezana k sprožitvi postopka presoje vplivov na okolje. <http://www.nc.ee/?id=142> Če odločba temelji na presoji (tj. upravni organ možnost začeti postopek) ni mogoče izpodbijati ločeno od končne odločitve (npr. onesnaženosti zunanjega zraka dovoljenja ali dovoljenja IPPC). Za izpodbijanje predpresoja vplivov na okolje, posebej vložite tožbo pri upravnem sodišču, kjer je običajni upravni sodni postopki potekajo. <http://www.kohus.ee/et/kohtusse-poordumine/haldusajad> <http://www.kohus.ee/en/estonian-courts/contacts> Procesno upravičenje pred sodiščem, morate dokazati, da so bile kršene vaše pravice ali legitimne interese neposredno zadeva. Kršitev pravice okoljevarstvenih NVO šteje. Sodišča bodo preverila, ali je bil postopek izveden pravilno in v skladu s pravom. Sodišča so omejene na nadzor nad diskrecijsko pravico upravnih organov le na očitne zlorabe.

Ocenjevalne sklepe (sklepi PVO o vsebini in obsegu EIA) se štejejo za procesna dejanja (menetlustoimingud). To pomeni, da lahko samo izpodbijati ločeno od končne odločitve (npr. okoljska dovoljenja), če:

- kršijo vaše pravice (razen procesnih pravic) ne glede na končno odločitev;
- Nezakonitost postopkovnega sklepa neizogibno privedla do končne odločitve ali drugo dejavnost, ki krši vaše pravice

Postopki za izpodbijanje presoje ločeno, vložite tožbo pri upravnem sodišču, kjer je običajni upravni sodni postopki potekajo. Za stalno sodišče, morate dokazati, da so bile kršene vaše pravice ali legitimne interese neposredno zadeva. Kršitev pravice okoljevarstvenih NVO šteje. Sodišča bodo preverila, ali je bil postopek izveden pravilno in v skladu s pravom. Sodišča so omejene na nadzor nad diskrecijsko pravico upravnih organov le na očitne zlorabe.

Končna odločitev (soglasje EIA o presoji vplivov na okolje izjava upravno telo) štejejo za procesna dejanja (menetlustoimingud). To pomeni, da lahko samo izpodbijati ločeno od končne odločitve (npr. okoljska dovoljenja), če:

- kršijo vaše pravice (razen procesnih pravic) ne glede na končno odločitev;
- Nezakonitost postopkovnega sklepa neizogibno privedla do končne odločitve ali drugo dejavnost, ki krši vaše pravice

Dovoljenja se izdajo ločeno od odobritve PVO izjavami in upravnimi akti, ki jih je mogoče izpodbijati pred sodišči, če so kršene vaše pravice. PVO ločeno izpodbijati odločb ali izpodbijati končno soglasje za izvedbo, vložite tožbo pri upravnem sodišču, kjer je običajni upravni sodni postopki potekajo. Za stalno sodišče, morate dokazati, da so bile kršene vaše pravice ali legitimne interese neposredno zadeva. Kršitev pravice okoljevarstvenih NVO šteje. V ta namen lahko uporabite predstavnik (ali svetovalec) v sodnem postopku, vendar to ni obvezno. Ni vam treba dejavno sodelovati v javnem posvetovanju, poda pripombe itd., ki imajo ugled, če so bile kršene vaše pravice neposredno. Vendar se v praksi aktivnega sodelovanja v postopkih morda treba izpodbijati manjših, manj očitne pomanjklivosti pri postopkih presoje vplivov na okolje in presoje posledic. Zato bi morali sodelovati že pri odločanju kot prej. Kršitev procesnih pravic, ki pa ne zajemajo pravico do izpodbijanja predpresoja vplivov na okolje, Scoping oziroma odločitev o odobritvi, saj so ti postopkovni akti (menetlustoimingud). Sodišča bodo preverila, ali je bil postopek izveden

pravilno in v skladu s pravom. Sodišča so omejene na nadzor nad diskrecijsko pravico upravnih organov le na očitne zlorabe. Pri pregledu sklepov ločeno PVO ali soglasja sodišča lahko tudi za preverjanje tehnične in materialne ugotovitve. Vendar pa ne morejo nadomestiti vsebino upravni akt, ampak samo možnost, da ga razglasi za ničnega, če te ugotovitve se šteje za nepravilno.

Sodno prepoved (začasno varstvo pravice oseb, ki jih Sodišče lahko v kateri koli fazi sodnega postopka in načeloma tudi v primerih, ko PVO v skladu s splošnimi pravili. Sodišča lahko uporabljajo opustitvena tožba na podlagi ene od strank v sporu, ampak tudi po uradni dolžnosti. Vendar sodišča uporabljajo opustitvene tožbe samo v primeru, če je izvršitev sodne odločbe ogrožena, npr. nepopravljive škode za okolje. Kot dokončni sklepi PVO ne dovoli osebi začeti z razvojem, ki bi lahko škodovali okolju (za opravljanje dejavnosti, dovoljenje izda na podlagi končnih odločitev o presoji vplivov na okolje), sodišča običajno ne uporablja opustitvenih tožb v takih postopkih.

Lahko izpodbijate odločbo o izdaji okoljskega dovoljenja IPPC (keskkonnaamet) na upravnih sodiščih. <http://www.keskkonnaamet.ee/eng> Imeti stalni pred sodiščem, morate pokazati, da odločba krši vaše pravice; za okoljevarstvene NVO, kršitve pravic se domneva. Za izpodbijanje odločbe vložite tožbo pri upravnem sodišču, kjer je običajni upravni sodni postopki potekajo. <http://www.just.ee/10165> V ta namen lahko uporabite predstavnik (ali svetovalec) v sodnem postopku, vendar to ni obvezno. Ni vam treba dejavno sodelovati v javnem posvetovanju, poda pripombe itd., ki imajo ugled, če vaše pravice so neposredno kršene z odločbo. Na drugi strani, če se vam in vašim procesne pravice kršene, bi bilo treba ta tožbeni razlog, ker je položaj v estonskih sodišč. Poleg tega v praksi sodelovanja v upravnem postopku lahko pomemben za izziv manjših, manj očitne kršitve zakonodaje. Zato bi morali sodelovati že pri odločanju kot prej. Sodišča bodo preverila, ali je bil postopek pravilno izvede okoljski odbor, in odločitev za izdajo IPPC dovoljenja v skladu z zakonom. Sodišči sta tudi omogočiti, da preverijo vsebinske in tehnične ugotovitve itd., vendar ne morejo nadomestiti vsebine odločbe o izdaji dovoljenja ali dovoljenja, ampak se lahko samo razglasilo ničnost odločbe, če menijo, da je nezakonit. Razglasitev ničnosti odločbe, s katero je bilo izdano dovoljenje za neveljavno. Sodno prepoved (začasno varstvo pravice oseb, ki jih Sodišče lahko v kateri koli fazi sodnega postopka. Le splošna pravila o opustitvenih tožbah uporabljajo v primerih, ko gre za izdajo IPPC dovoljenja. Sodišča lahko uporabljajo opustitvena tožba na podlagi ene od strank v sporu ali po uradni dolžnosti. Hkrati se uporablja samo v primeru, da bi bila izvršitev sodne odločbe ogrožena, npr. dejavnost imetnika dovoljenja bi spremembe/nepopravljivo škodijo okolju. Posebna pravila se uporabljajo za sodno prepoved v primerih, ko gre za dovoljenja IPPC.

V. Dostop do sodnega varstva zoper ravnanja ali opustitve

V okoljskih zadevah, vložite zahtevek pri sodišču neposredno nad posamezniki ali pravne osebe samo za nadomestilo škode ali varovati vaše osebne lastnine. Te trditve ureja akte zasebnega prava (zlasti obligacijsko pravo in pravo lastninskih razmerij akta. <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X30085K4&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=V%F51a%F51gusseadus+%28seisuga+18%2E07%2E2011%29> <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X0004K11&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=asja%F51gusseadus> Odškodninskih zahtevkov in zaščito premoženja so na prvi stopnji pred okrožnimi sodišči. Če je bila škoda povzročena, ki vam jih okolju nevarne dejavnosti, lahko zahtevate odškodnino za:

- odškodnine za zdravstveno škodo (...);
- škodo na vaši lastnini;
- škodo, ki jo povzročijo poslabšanje kakovosti okolja;
- stroški v zvezi z s škodo;
- stroškov, povezanih z blaženjem posledic škode;
- škoda, ki nastane pri uporabi ukrepov za ublažitev.

Upravičeni ste do nepogodbene škode, če je škoda nastala protipravno in krivdno, tj. oseba, ki je škodo povzročil iz malomarnosti ali z naklepom. V nekaterih primerih, objektivno odgovornost, tj. odškodnine, tudi če oseba ni povzročil škodo malomarno ali namerno. Za zaščito vašega premoženja, lahko zahtevate izločitev vseh kršitev svoje lastninske pravice.

Če je okoljsko vprašanje se nanaša na upravni odločitvi, vložite zahtevek (tožbo) na upravno sodišče neposredno zoper državni organ, ki je izdal izpodbijano odločbo (npr. okolje). V takšnih postopkih se lahko zahteva:

- razveljavitev celotnega ali dela upravnega akta (končna odločitev);
- izdajo upravnega akta ali izvajanje dejavnosti;
- Prepoved izdaje upravnega akta ali izvajanje dejavnosti;
- škodo, povzročeno v skladu z javnim pravom;
- odstranitev nezakonite posledice upravnega akta ali dejavnosti;

- Ugotovitev ničnosti upravnega akta, nezakonnost upravnega akta ali dejavnosti ali drugih dejanskih okoliščin v zvezi z javnopravno razmerje.

Opozoriti je treba, da razglasitev ničnosti upravnega akta, ki ga Sodišče ne razveljavi in zato ne bo več ustvari pravice in obveznosti. Ugotovitev nezakonnosti upravnega akta s strani Sodišča, po drugi strani pa ne preneha samodejno, je treba zadevni akt razveljavi upravni organ sam.

Okoljska odgovornost v zadevah Nadzorni organ, da ugotovi škodo in odgovornih oseb ter pravico, da sprejmejo potrebne ukrepe, je okoljski odbor. <http://www.keskkonnaamet.ee/eng> Ministrstvo za okolje je odgovoren za priglasitvene organe drugih držav članic EU v primerih, ko škoda je čezmejne narave. http://www.envir.ee/?set_lang_id=2 Izvrševati okoljske odgovornosti, morate najprej vložiti zahtevo za ukrepanje Odbora za okolje. Zahteva za ukrepanje je lahko vložena, če:

- se čutite prizadeti ali bi lahko bili prizadeti zaradi škode, povzročene okolju;
- imate legitimni interes v tej zadevi; ali
- vaše pravice kršene zaradi škode ali nevarnosti za okolje.

Za okoljevarstvene NVO, kršitve pravic in legitimnih interesov domneva. Če se bodo okoljska Odbor zavrne ukrepanje in želite uveljaviti okoljske odgovornosti na sodiščih, morate najprej izčrpati vse upravne postopke. To pomeni, da morate predložiti upravni izziv (vaie), da Ministrstvo za okolje v roku 30 dni. Ministrstvo bo dalo svoj sklep o vaši izziv v 30 dneh. Če ste izčrpali upravni izziv stvari vložite zahtevek pri upravnem sodišču. Za izpodbijanje odločitev o vaši zahtevi za ukrepanje, mora biti sklep kršijo pravice ali pa zadevajo svojim legitimnim interesom. Imajo sodišča pravico zahtevati, da okoljski odbor uveljavlja zahtevek za okoljsko odgovornost.

VI. Drugi načini dostopa do sodnega varstva

Če oseba krši okoljsko zakonodajo, se lahko začne kazenski postopek s strani državnih organov. Kaznovati akti so razdeljeni v dve kategoriji:

- misdemeanors; ter
- kaznivih dejanj.

Misdemeanors v okoljskih zadevah, ki jih Keskkonnainspektion (Environmental Inspectorate) ker se s kazenskimi obtožbami pred sodiščem tožilstva (prokuratuur). <http://kki.ee/eng> <http://www.prokuratuur.ee/en> Če želite izpodbijati dejavnosti, nedejavnosti ali opustitve javnega organa, imate pravico vložiti upravni izziv (vaie). Upravni izzivi so večinoma neobvezna alternativa tožb na sodiščih; Ni nujno, da so izčrpane pred vložitvijo tožbe. Vendar v nekaterih primerih, na primer na področju okoljske odgovornosti, upravni izzivi, mora biti, preden se lahko uporabi za vložitev tožbe pri Sodišču. Če menite, da določen zakonodajni akt je protiušten ali opustitev nekaterih dejavnosti, nedejavnosti ali javni organ krši vaše ustavne pravice, lahko vložite zahtevo, o pravosodnem kanclerju (Õiguskantsler). <http://oiguskantsler.ee/en> Pravosodni kancler pregleda ustavnost zakonodajnega akta ali dejavnost javnega organa in podaja priporočila in predloge za izboljšanje razmer.

Pravosodni kancler je neodvisna uradnika, ki opravlja dve nalogi: <http://oiguskantsler.ee/en> Hkrati je splošno prošnjo (proti javnim organom) in varuh ustavnosti, pregledala zakonodajne akte. Če opazite zakonodajnem aktu (bodisi v okviru nacionalne ali lokalne vlade) za protiušten vložite zahtevek pravosodnega kanclerja. Pravosodni kancler ima pravico do:

- predlaga, da izdajatelj zakonodajo preide v skladu z ustavo;
- predloži memorandum pripravljavec zakonodaje (če zakonodaja še vedno v pripravi);
- predloži poročilo parlamentu (Riigikogu) za težave.

Če menite, da vaše ustavne pravice kršene s strani javnega organa, lahko tudi vložijo prošnjo za ministra za pravosodje.

Pravosodni kancler ima pravico, da:

- priporočila za ukrepanje na zakonit način in v skladu z načeli dobrega upravljanja;
- Predlog za odpravo kršitve.

Če se priporočila ali predlogi ne upoštevajo, lahko pravosodni kancler predloži poročilo nadzornemu organu posamezne agencije, vlade in parlamenta (Riigikogu). Priporočila in predloge je dokončna in je ni mogoče izpodbijati na sodiščih. Čeprav niso pravno zavezujoče za zadevni organ, so običajno upošteva bodisi javni organi ali njihovi nadzorniki.

[Inšpektorat za okolje je glavne državne agencije, odgovorne za izvrševanje okoljske zakonodaje.](#) To vključuje preučitev misdemeanors in kazniva dejanja, ki jih storijo osebe ali podjetja na področju okoljske zakonodaje. V primeru misdemeanors,

inšpektorat za okolje ima tudi pravico, da naloži globe. Za pridržanje (arest misdemeanors) se lahko določi sodišče o vlogah Inšpektorata za okolje. Če se ugotovi onesnaženje okolja ali nezgode, morate obvestiti inšpektorat za okolje, ki bo nato zadevo proučila.

☑ Tožilstvo je izključno pravico, da sprožijo kazenski pregon za kazniva dejanja, ki jih storijo osebe ali podjetja na sodiščih. To velja tudi za kazniva dejanja zoper okolje; preiskava teh zločinov, ki jih bo opravljala okoljska inšpekcija. Za kazniva dejanja, denarne kazni ali zapor (rahaline karistus) se lahko določi sodišče. Zasebne tožbe ni na voljo v Estoniji; kaznivega dejanja, lahko vloži le pri sodiščih v tožilstvu. ☑ <http://www.prokuratuur.ee/en> To velja tudi na področju okoljske zakonodaje.

VII. Pravdna sposobnost

V skladu z zakonom o upravnem postopku in zakonika o upravnem postopku, se uporabljajo naslednja splošna pravila, ki določajo, kdo lahko izpodbija dejavnosti javnih organov. Ta pravila se ne uporabljajo za izpodbijanje odločb prostorskega načrtovanja, ki lahko izpodbija vsakdo, zaradi nezakonitosti.

Pravdna sposobnost	Upravni postopek	Sodni postopek
Posamezniki	Kršitev individualnih pravic ali omejevanje svoboščin posameznika glede na dejavnosti javnih organov. Pravice in svoboščine lahko izhajajo neposredno iz Ustave ali drugih zakonov.	Kršitev individualnih pravic v dejavnosti javnih organov. V okoljskih zadevah, osebe, ki so neposredno vpletene v upravno dejavnost lahko vloži zahtevo. Se morajo nanašati na neposredno nanašajo na zakonite interese zadevne osebe; dejavnost javne oblasti morajo imeti velik in dejanski vpliv na te interese.
NVO	Kršitev individualnih pravic ali omejevanje svoboščin posameznika glede na dejavnosti javnih organov. Pravice in svoboščine lahko izhajajo neposredno iz Ustave ali drugih zakonov. Za nevladne organizacije na področju varstva okolja, kršitev pravic ali svoboščin, bi moralo veljati.	Kršitev individualnih pravic v dejavnosti javnih organov. V okoljskih zadevah, osebe, ki so neposredno vpletene v upravno dejavnost lahko vloži zahtevo. Se morajo nanašati na neposredno nanašajo na zakonite interese zadevne osebe; dejavnost javne oblasti morajo imeti velik in dejanski vpliv na te interese. Za nevladne organizacije na področju varstva okolja, kršitev pravic ali neposrednega nanašanja se domneva.
Drugi pravni subjekti	Kršitev individualnih pravic ali omejevanje svoboščin posameznika glede na dejavnosti javnih organov. Pravice in svoboščine lahko izhajajo neposredno iz Ustave ali drugih zakonov.	Kršitev individualnih pravic v dejavnosti javnih organov. V okoljskih zadevah, osebe, ki so neposredno vpletene v upravno dejavnost lahko vloži zahtevo. Se morajo nanašati na neposredno nanašajo na zakonite interese zadevne osebe; dejavnost javne oblasti morajo imeti velik in dejanski vpliv na te interese.
Ad hoc skupine	Ad hoc skupine so upravičeni samo do izpodbijanja upravnih dejavnosti v okoljskih zadevah in če so dejavne na področju varstva okolja. Kršitev pravic ali svoboščin, ampak tudi za take ad hoc skupine domnevno procesno upravičenje v upravne pritožbene postopke.	Ad hoc skupine so le pravico, da dejavnosti sodišč v okoljskih zadevah in če so dejavne na področju varstva okolja. Kršitev pravic ali neposredne zadevnosti se zahteva, ampak tudi za take ad hoc skupine domnevno procesno upravičenje.
tuje nevladne organizacije	Kršitev individualnih pravic ali omejevanje svoboščin posameznika glede na dejavnosti javnih organov. Pravice in svoboščine lahko izhajajo neposredno iz Ustave ali drugih zakonov.	Kršitev individualnih pravic v dejavnosti javnih organov. V okoljskih zadevah, osebe, ki so neposredno vpletene v upravno dejavnost lahko vloži zahtevo. Se morajo nanašati na neposredno nanašajo na zakonite interese zadevne osebe; dejavnost javne oblasti morajo imeti velik in dejanski vpliv na te interese.

		Za nevladne organizacije s sedežem v EU na področju varstva okolja, kršena pravica ali se domneva nanaša neposredno na področjih, ki jih ureja pravo Unije (npr. IPPC in EIA) v skladu z načelom nediskriminacije.
Drugi	Državni organi ne more izpodbijati dejavnosti drugih državnih organov, kot so ločeni pravni subjekti. Obenem so lokalne občine lahko izziv dejavnosti drugih javnih organov, če so njihove pravice kršene ali svoboščine omejena. Enako velja za druge javne pravne osebe (npr. univerze, javne ustanove itd.)	Državni organi ne more izpodbijati dejavnosti drugih državnih organov, kot so ločeni pravni subjekti. V istem času so druge javne pravne osebe (npr. univerze, javne ustanove itd.) lahko izpodbija dejavnosti drugih javnih organov, če so njihove pravice kršene. Lokalne oblasti lahko izpodbija tudi drugi javni organi, če so njihove pravice kršene ali izpodbijane dejavnost ovira, ki ogroža izvajanje njihovih nalog.

Večina sektorskih in procesne zakonodaje na področju okoljske zakonodaje ne vsebuje posebne določbe o pravnem položaju. To velja tudi na področju presoje vplivov na okolje in direktiva o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja. Zato ste upravičeni za vložitev tožbe na podlagi splošnih pravil v zakoniku o postopku pred upravnimi sodišči. Posebna pravila pa so na področju prostorskega načrtovanja. V prostorsko načrtovanje stalnega zadevah se pravna pravila so drugačna kot na drugih področjih upravnega prava, vključno z okoljsko zakonodajo. V skladu z zakonom o prostorskem načrtovanju, imate pravico vložiti tožbo pri upravnem sodišču izpodbijati odločbo o vzpostavitvi prostorskega načrta, če:

- kršene vaše pravice ali svoboščine omejujejo;
- Menite, da je odločba v nasprotju z zakoni ali drugimi pravnimi akti.

To pomeni, da lahko izpodbijate pravnomočno upravno odločbo o prostorskem načrtu zaradi zakonitosti, ne zadevajo. Pravosodni kancler šteje za ločen pravni subjekt. Zato ima pravico izpodbijati dejavnosti javnih organov za zaščito svojih pravic s pomočjo upravnih izzivov in vložitev tožbe pri Sodišču. Poleg tega je pravosodni kancler ima pravico, da sproži disciplinske postopke proti sodnikom. Disciplinski postopek lahko sproži, če sodnik je nezakonito ni izpolnil svojih poklicnih dolžnosti ali izpolnil neprimerno. Disciplinski postopek, v katerem razpravljajo o disciplinski senat sestavljen iz sodnikov na različnih ravneh sodnega sistema. Državni tožilci imajo edinstven položaj v kazenskem postopku, tj. le oni lahko sprožijo kazenski pregon za kazniva dejanja (kuriteod). Inšpektorat za okolje je procesno upravičenje pred sodišči v primeru okoljskih misdemeanors (väärteod). Inšpektorat za misdemeanors lahko naloži globe. Po drugi strani se lahko pridržanje odredi le sodišče na zahtevo inšpektorata.

VIII. Pravno zastopanje

V sodnih postopkih v okoljskih zadevah lahko zastopa sam, ali uporabe strokovnega pravnega zastopnika. Naslednje osebe se lahko, da vas zastopajo pred sodišči:

- **Odvetniki (advokaat), ki pripadajo estonske odvetniške zbornice;** <http://www.advokatuur.ee/?id=4&PHPSESSID=e2c9799e016cde30434d1dec06f20c67>
- osebe z višjo pravno izobrazbo, tj. osebam, ki so pridobile vsaj magistrski študij prava ali enakovredno strokovno usposobljenost.

Zapriseženi odvetniki so lahko le na najvišje sodišče – vrhovnega sodišča Estonije. Pravni zastopniki imajo pravico delovati v vašem imenu in vas zastopal tudi v svoji odsotnosti. Obenem vam lahko tudi vaša pogodbenih omejitev pooblastil zastopnika. Omejitev pooblastil, ki jih je Sodišče preučilo le, če ste uradno obvesti Sodišče in ga druge pogodbenice. Sodišča upoštevati zgolj omejitve:

- Namen postopka s kompromisom; ali
- odstopi od tožbe.

Lahko vam tudi svetuje pri sodnih postopkih v okoljskih zadevah. Za razliko od pravnih zastopnikov, pravni zastopniki so na splošno ni dovoljeno delovati v vašem imenu in brez prisotnosti. Vendar pa so lahko del posvetovanj in tudi one dale izjave z vami in odškodninski zahtevki itd. take izjave, odškodninski zahtevki itd., ki se vam, če se nemudoma odpraviti. Ta pravica sodišč bo razložila tudi, če se odločite za uporabo zagovornika. Seznam vseh uradov, povezanih s pravom estonske odvetniške zbornice, razvrščenih po njihovi lokaciji najdete tukaj. https://www.advokatuur.ee/eng/advocates/find-advocates?attorney_filter%5Bregion%5D=&attorney_filter%5Bletter%5D=&attorney_filter%5Btype%5D%5B%5D=Assotsieerunud+liige Več pomembnejšo zakonodajo uradi tudi seznam okoljskega prava na področju, na katerem nudijo pravne storitve (vključno s predstavniki), na primer:

- [Glimstedt](#)
- [Maria Mägi](#)
- [SORAINENA](#)
- [Varul](#)
- [Norcus raidla Lejinsom &](#)

Pravna pomoč (vključno s predstavniki) v okoljskih zadevah (tudi o estonskih okoljskega prava središča. <http://k6k.ee/en> Slednji je v javnem interesu nevladnih organizacij; Zato ne nudijo pravno pomoč v primerih, ko bi to bilo v nasprotju z javnim interesom.

IX. Dokazi

V okoljskih zadevah, tako kot v drugih upravnih zadevah, boste morali dokazati, da podpira vaših zahtevkov. Kandidati morajo predložiti dokaze, bodisi z vašim delovanjem ali v predhodnem postopku (pred zaslišanjem) zadnje. Če ne morete dokazati (npr. kadar podatkov ima posameznik, ki noče deliti IT), morate obrazložiti, zakaj to ni mogoče in kjer je bilo mogoče dokazati. Če ta sodišča ugotovijo, da ni dovolj dokazov, se lahko od vas zahteva, da ji ali zberejo sami. Če ne boste predložili dokaza, ki bi podprl trditve, in sodišče ne more sama zbere dokaze, lahko Sodišče odloči, da vaše trditve niso utemeljene. Z nobeno drugo vrsto dokazov je Sodišče načeloma bolj zaželena možnost. Pogodbenice ne smejo omejiti vrste dokazov, ki so dopustni v postopkih ali dajo prednost nekatere vrste dokazov. Vsa vrednotenja dokazov iz vseh zornih kotov, kot celota in objektivno, ob upoštevanju povezav med različnimi dokazi. Sodniki sprejme končno odločitev o tem, ali je bila dokazana z dokazi, ki temeljijo na svoji vesti. Kandidati morajo predložiti dokazila v predhodnem postopku (pred obravnavo zadeve). Novi dokazi po lahko sodišče začelo obravnavo le v naslednjih izjemnih primerih:

- Sodišče ne organizira obravnave (npr. v pisnih postopkih) in rok za predložitev dokazov je bil določen pred zaslišanjem;
- zamude ni predložila novih dokazov v sodnih postopkih; ali
- lahko dokažete, da ste imeli dober razlog za zamudo.

Sodišče lahko od stranke ali njenega zaposlenega, katerega koli javnega organa ali kreditne institucije, zavarovalnice, investicijski sklad (npr. banke), da zagotovi informacije, ki so potrebne za reševanje spora in se šteje, da so v lasti te osebe. Sodišče bo določen in osebe, ki so obvezane zagotavljati informacij v tistem času. Če te obveznosti ne izpolnjuje, ji lahko Sodišče naloži denarno kazen. Če želite uporabiti izvedensko mnenje kot dokaz v sodnih postopkih, lahko pogodbo strokovnjaka ter predloži svoje mnenje kot dokaz. Če želite, lahko sodišče zaprosi tudi za organizacijo strokovnega mnenja v predhodnem postopku (pred Sodiščem). Sodišče lahko zaprosi za strokovno mnenje, da odloča o zadevi, ki je pomemben za zadevni primer in zahteva strokovno znanje. Izvedenska mnenja obravnavajo kot druge vrste dokazov, kar pomeni, da so skupaj z drugimi pomembnimi informacijami, da se ugotovi, ali je dokazano ali ne. Zato niso neposredno zavezujoči za sodnike. Po drugi strani pa Sodišče ne more izpodbijati ugotovitve izvedenskega mnenja na lastno pobudo.

Opustitvene tožbe.

Če izpodbijate odločbo bodisi upravni sodni ali upravni izziv (vaie), to avtomatično ne vplivajo na njegove pravne učinke: To pomeni, da kljub izzivu, se odločba lahko vedno izvršiti. Na primer, če je odločba družbi omogoča, da emisije onesnaževal v zunanem zraku, lahko to stori, tudi če so vložile tožbo zoper izpodbijano odločbo pri Sodišču. Zoper upravne odločbe je mogoče načeloma potekati od trenutka, ko postanejo veljavni. Če odločitev ni treba javno objaviti, bo postala veljavna takoj, ko je oseba, na katero je naslovljena sporočila. Če je treba tako odločitev javno objavljena, se navadno začne veljati 10. dan po objavi. Izpodbijanje akta bodisi upravni izziv (vaie) ali Sodišča, sama po sebi ne vpliva na veljavnost odločbe. To pomeni, da se lahko izvrši takoj, ko ti postanejo veljavne. Če izpodbijate upravne odločbe o okoljskih zadevah in na Sodišče, lahko zaprosite za začasno odredbo. Hkrati je opustitvena tožba lahko v vsakem trenutku, ki jih Sodišče uporablja tudi na lastno pobudo. Začasno odredbo je lahko v različnih oblikah, lahko zaprosite, da Sodišče:

- začasno prekliče veljavnost in izvršitev upravne odločbe;
- Upravni organ lahko prepove izpodbijane odločitve;
- Upravni organ zahteva, naj se izpodbijano odločbo;
- zaseg premoženja;
- prepoved osebi, ki ga omenja Odločba (npr. rudniški rudarska družba, ki je prejel dovoljenje za izvajanje dejavnosti, ki jih ureja sklep ali jih zavezujejo, da izvajajo ali uvedejo dodatne obveznosti za to dejavnost, npr. zagotavljanje vrednostnih papirjev za vas.

Če se boste odločili za izpodbijanje upravne odločbe z upravnimi izzivi (vaie), lahko zaprosite tudi za opustitvene tožbe, ki jih uporablja Sodišče. Zaprosite lahko za sodno prepoved v vsakem trenutku v sodnih ali upravnih postopkih (vaie izziv), da ni roka. Nimate zagotoviti varščino za morebitno škodo ali ekonomsko izgubo, ki bi lahko nastala zaradi uporabe opustitvenih tožb. Hkrati pa morate plačati državno takso za uporabo. V svojem zahtevku za sodno prepoved, boste morali predložiti najmanj naslednje:

- Predmet spora;
- Razlogi za uporabo (okolščine, ki zahtevajo IT);
- Preferenčna mera opustitvenih tožb;
- osebne in kontaktne podatke.

Opustitvenih tožb, ki jih uporabljajo sodišča le, če varstvo svojih pravic ali doseganjem cilja vašega izziv bi se drugače praktično neizvedljivo ali nemogoče. Sodišče odloči o opustitvenih tožbah s sodno odločbo. Za izpodbijanje te odločitve sodišča z vložitvijo pritožbe v 15 dneh od njegove izdaje. Pritožbo lahko naslovite na okrožnem sodišču, vendar jo vložijo pri upravnem sodišču, ki je odločbo izpodbijajo. Upravno sodišče bo obravnavalo dopustnost pritožbe in pripravi pregled na okrožnem sodišču ali okrajnem izpolnjevala sama.

XI. Stroški

Če želite vložiti tožbo na sodišču, morate upoštevati dve kategoriji možnih stroškov: Stroški sodišča (kohtukulud) in zunajsodnih stroškov (kohtuvälised kulud). Sodni stroški, stroški, ki so bistveni za, tj. riigilõiv (državno takso), varnost in stroške, ki so nujno potrebni za postopek (npr. stroške za priče, izvedence, pridobivanje dokazov itd.). Izvensodnimi stroški so stroški, ki niso bistvene za, npr. provizije pri pravnih svetovalcev in pogodbenih zastopnikov, potni stroški udeležencev postopka neprejete plače zaradi sporov itd. Če želite začeti postopek zoper upravno odločbo, morate plačilo državnih pristojbin. Morate plačati nove pristojbine za pritožbo na sodbo okrožnega sodišča ali Sodišča na sodbo upravnega sodišča. Več informacij je na voljo na spletni strani https://e-justice.europa.eu/content_costs_of_proceedings-37-ee-en.do?init=true&member=1

XII. Mehanizmi finančne pomoči

Upravna sodišča lahko oprostijo plačila državnih pristojbin in varnost ter stroški, nujni za postopek (npr. stroške za priče, izvedence, pridobivanje dokazov itd.). Ste lahko oproščeni te stroške v celoti ali le delno. Druga možnost je, da vam ni treba plačati vnaprej hkrati (kot je pravilo), lahko pa zanje plačajo v obrokih. Za izvzetje morate zaprositi zanj. V vlogi, morate posredovati naslednje informacije:

- postopke, za katere se zaprosi za izjemo;
- Vaša vloga v postopku ter glavne predloge;
- Na podlagi vašega zahtevka ali ugovora.

Če zaprosite za izjemo kot fizično osebo (posameznik), morate dodati izjavo o svojem finančnem položaju (in pravice vaših družinskih članov in druge dokumente, ki dokazujejo, da izjavo. Obrazci za poročilo in zahtevek za oprostitev uporabljena skupaj z dodatnimi informacijami so na voljo na spletni strani ministrstva za pravosodje. <https://www.just.ee/en/state-legal-assistance-0> Vloga mora biti napisana v estonščini ali angleščini. Če zaprosite za izjemo, predstavnik pravne osebe (organizacija) morate dodati kopijo statuta te organizacije in overjeno kopijo prejšnja letna poročila. Po prejemu vloge in priloženih dokumentov, bo Sodišče odločilo, ali se oprostijo stroškov in v kakšnem obsegu. Oprostitev se odobri samo, če ne morete plačati stroškov zaradi gospodarskega položaja in vašega sodelovanja lahko šteje za uspešno. Oprostitev se ne odobri, če:

- vam pa očitno nimata stalnega;
- možne koristi, ki ste jih prejeli od sodbe ne bi bili sorazmerni s stroški za stroške, ali
- Vaša ciljev ni mogoče doseči z izzivom.

Neposredna finančna pomoč ni na voljo za sodni postopek. Naročite lahko samo oproščeni stroškov, ki jih je treba plačati vnaprej (glej zgoraj) ali prejemajo državne pravne pomoči. Poleg tega, da so izvzeti iz stroškov, ki so lahko deležni pravne pomoči. Državna pravna pomoč zagotavljajo odvetniki, odvetniške zbornice (članov), ki so jo prvotno plačale državi. To ne pomeni, da bi pomoč brezpogojno brezplačno. V nekaterih primerih boste morali plačati del stroškov ali v obrokih bodisi pred ali po izdaji sodbe. Pogoji za zahtevke in pregled vloge, so enake kot za izvzetje stroškov s strani Sodišča (glej zgoraj). Obrazce in dodatne informacije so na voljo na spletni strani ministrstva za pravosodje. <https://www.just.ee/en/state-legal-assistance-0> Odvetniške družbe na splošno ne zagotavljajo brezplačne pravne pomoči, čeprav lahko pride do izjemnih primerih. Obstajata dva glavna „pravnih klinik“, kjer bi študentke države nudijo pravno pomoč, ki bo javnosti na voljo brezplačno, Talin in Tartu. Nobena od „pravnih klinik“, je opredelil področja, ki ponujajo pomoč. Glede na to, da študentje svoje znanje o posebnih področjih, kot so

okoljsko pravo omejene. Poleg študentov „pravnih klinik“, „zakonite lekarne, ki delujejo v Talin in Tartu jõhvi (trenutno poznana, naj to storijo do 15. decembra). Odvetnik zagotavlja brezplačno pravno pomoč, vendar nobeden od njih ni posebnega okoljskega prava. Estonski center za okoljsko pravo naj bi namreč interes javnosti, okoljskega prava, organizacija, ki deluje v Tartuju. V preteklosti so brezplačne pravne pomoči na podlagi projektov javnosti. Poleg tega zagotavljajo pravno pomoč plačana v okoljskih zadevah javnosti redno. Več informacij o pogojih storitev so na voljo na domači strani. <http://k6k.ee/activities/legal-services>

VII. Pravočasnost

V Estoniji ni splošno veljavnega roka za vse upravne odločbe. Vendar pa obstajajo posebni roki za nekatere vrste odločb. Na primer, Okoljski svet je dolžan sprejeti odločitev o vlogi za celovito okoljsko dovoljenje, v 120 dneh. Če upravni organ meni, da ne more predložiti svojo odločitev v roku, določenem z zakonom, mora o tem obvestiti vložnika o verjetnem časovnem okviru, in navesti razloge za zamudo. Če so vaše pravice kršene zaradi zamude, ste upravičeni do nadomestila za škodo, ki je nastala zaradi zamude, ali vam lahko izpodbija pozna upravnega sodišča ali upravni izziv (vaie). V primerih, kjer je to izrecno določeno z zakonom, zamudo mogoče šteti za implicitno odobritev prošnje za ugodno odločitev (npr. nekateri dovoljenja). Če želite vložiti tožbe zoper okoljevarstvena upravnega akta, morate običajno to storijo v roku 30 dni. Rok začne teči od datuma, ko ste se obvesti o odločitvi. Izjemoma je rok, v katerem lahko vložijo tožbo, je tri leta, če:

- prosite za nadomestilo škode, povzročene s strani upravnega organa;
- želite učinke odprave nezakonitega upravnega akta;
- želite, da bi se upravni akt razglasi za ničen.

Sodišče prve stopnje bo najprej pregledal ukrepe, in 15 dni, da spremeni ali dopolni, če vsebuje manjše pomanjkljivosti. Če sodišče zasedanje poteka, obdobje med doseganjem vam ukrepa za druge stranke in mora najmanj 30 dni. Lahko navajajo nova dejstva ali zahteva po vložitvi tožbe samo, če se lahko zagotovi na drugi strani Sodišče vsaj 7 dni pred začetkom zasedanja. V primeru pisnega postopka, so dovoljene, če jih je mogoče dobiti drugim pogodbenicam vsaj 7 dni pred rokom za predložitev dokumentov. Sodišče mora sodbo in napovedala, da bo v 30 dneh po zadnji obravnavi (po roku za predložitev dokumentov v primeru pisnega postopka). V izjemnih primerih (npr. kadar se prostornina materialov je izjemno obsežne ali zelo zapletene) se lahko ta rok podaljša na 60 dni. Za vložitev pritožbe na sodbo upravnega sodišča je okrožno sodišče, morate to storiti v 30 dneh po obvestilu. Poziva vrhovno sodišče s sodbo District Court prav tako predložiti v 30 dneh. Če želite izpodbijati sodne odločbe, vložiti pritožbo v roku 15 dni. V okoljskih zadevah se lahko zelo razlikujejo po svoji kompleksnosti, tako dejansko kot pravno, ki ju je težko reči, koliko časa bo trajal. Še en dejavnik, zaradi česar je težko oceniti, koliko časa bo v okoljskih zadevah je omejeno sodno prakso na tem področju. Vendar povprečni čas postopka na sodiščih prve stopnje leta 2013 je naslednji:

Civilne zadeve – 168 dni

Kazenske zadeve – 262 dni

Prekrškovne zadeve – 62 dni

Upravne zadeve – 144 dni

V okoljskih zadevah precej kompleksna v primerjavi s številnih drugih upravnih zadevah, lahko traja dlje od povprečja, ki so navedeni zgoraj. Ni posebnega roka za rešitev primera, le zelo splošna zahteva za njeno rešitev v „razumnem času“. Vendar je rok za izvedbo sodbe, po tem ko je zbranih dovolj podatkov. Po zadnji obravnavi ali rokom za predložitev dokumentov v primeru pisnega postopka, mora sodišče podati sodbo v 30 dneh. Le v izjemnih primerih (npr. ko je veliko materialov ali zelo zapleteno dejansko ali pravno), se lahko ta rok podaljša na 60 dni. Ne smete pritožbe zoper sodbo le zato, ker je bil izdan za zamudo. Prav tako se ne uporablja za škodo, ki je nastala zaradi zamude, razen če je sodnik tudi storitve kaznivega dejanja (npr. sprejme podkupnino za odložitev sodbe). Vendar se lahko sprejmejo disciplinski ukrepi zoper sodnika, če sodba ne dostavi pravočasno, kar stori naklepno ali iz malomarnosti. Se lahko sprejmejo disciplinski ukrepi proti sodniku le predsedniki upravnih sodišč, okrožnih sodišč ter vrhovni sodnik na vrhovnem sodišču kot tudi pravosodnega kanclerja. <http://oiguskantsler.ee/en>

XIV. Druga vprašanja

Praviloma zahtevne okoljske odločitve je mogoče le po sprejetju končne odločitve – upravni akt (okoljevarstveno dovoljenje, npr. haldusakt), prostorski načrt, izdano. Zato okoljske odločitve ponavadi izpodbijati po upravni postopek, katerega cilj je, da bi z upravno odločbo, ki bi lahko vplivala na pravice posameznikov; Popolne, natančne in razumljive informacije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah ni na voljo. Poleg tega večina materialov, ki so bili zbrani pred sprejetjem novega zakonika o upravnem postopku in nekatere informacije morebiti zastarela. Obstajajo pa nekatere vire informacij, ki bodo morda uporaben:

- [informacije o vložitvi tožbe pri upravnem sodišču, postopkovna pravila itd., pa obstaja le zelo omejeno število posebnosti na področju okoljskega prava \(večinoma manj stroga pravila o procesnem upravičenju\), večina se nanaša \(v estonščini\);](#)

- [Mnenje o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah ad hoc skupin \(v estonščini\)](#)
- [Nekaj nasvetov o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah \(v estonščini\)](#)

Obstajata dva uradne metode alternativnega reševanja sporov, lahko uporabite v okoljskih zadevah. Po eni strani lahko sodišče zadevo končati s kompromisom. Drugič, kot je posebna vrsta spravnega postopka je na voljo od 1. januarja 2012 (od začetka veljavnosti novega zakona o upravnem postopku). Stranki lahko dosežeta kompromis kot rezultat izvensodno poravnavo med njima. Če kompromis, ki bi vplival na pravice tretjih oseb, njihova odobritev je prav tako potrebna. Da bi zadevo končala s kompromisom, jo mora odobriti sodišče. Sodišče lahko zavrne odobritev, če je to nezakonito, nemogoče izpolniti ali krši pravice tretjih oseb, ki niso bile vključene v postopek. Spravni postopek je posebna vrsta upravne sodne postopke, v katerih so stranke rešiti spor s pomočjo pogajanj pod vodstvom sodnika. Spravni postopek se uporabi le, če stranke in tretje osebe soglašajo z njim. Lahko se odločite za spravni postopek; V tem primeru se običajna kontradiktornem postopku uporabijo za rešitev spora. Spravni postopek je na voljo samo v upravnih sodišč – sodišči prve stopnje.

XV. Položaj tujca

Na splošno se ista procesna pravila veljajo za vas, če ste tujec in zoper upravne odločbe v estonskih upravnih sodišč. Če želite delovati kot predstavnik tuja pravna oseba (organizacija), morate poleg tega predložiti dokazilo o svoji pravni sposobnosti in pooblaščenimi zastopniki. Sodni postopki izvajajo samo v estonščini, to pomeni, da se vsi dokumenti in izjave mora biti običajno prevajajo ali tolmačijo. V izjemnih primerih vam lahko dajo izjave v drugem jeziku, ne da bi prevajanje ali tolmačenje, če ne govorite estonske in vsem drugim stranem razumeti vaše trditve. Če bi to pisno izjavo ali dokument v tujem jeziku, bo sodišče zahteva prevod ali organizira njegov prevod. Sodišče niti ne zahteva za prevod dokumenta, če je nerazumno zapletena ali nemogoča. Prevod ni potreben, če ne morete predložiti prevod do roka, ki ga določi sodišče, se dokument ali pisno izjavo, morda ne bodo upoštevane. Lahko tudi zaprosi Sodišče za prevajanje (v tem primeru boste še vedno moral plačati za prevajanje). Če je mogoče, se uporabljajo prevajalci Sodišča. Za svoje storitve, morate plačati državno takso. Če ne govorite estonska, Sodišče bo prevajalec v postopku prijave ali za svoj račun. Če tega ni mogoče storiti takoj, boste morali najti sodnega tolmača ali zastopnika, ki zastopa estonsko. Če tega ne stori v roku, ki ga določi sodišče, lahko upošteva. Če je to nerazumno zapletena ali nemogoča, lahko sodišče preveri samo za prevajalca. V vsakem primeru pa boste morali plačati s tem povezanih stroškov. Če Sodišče organizira prevajanja, sodni prevajalci, ni mogoč.

XVI. Čezmejni primeri

Če ste tujec, želijo izpodbijati z upravno odločbo, ki ima posledice za okolje v Estoniji, lahko to storite v skladu z istimi pravili kot estonski državljani in podjetja. Zlasti pa:

- samo dejavnosti estonskih upravnih organov mogoče izpodbijati v estonščini sodišč;
- procesne in materialne zakonitosti upravnih dejavnosti se lahko izpodbijajo;
- praviloma je dovoljeno pravno sredstvo za izpodbijanje upravnega akta (haldusakt) če krši vaše pravice;
- v okoljskih zadevah, lahko izpodbija upravni akt, ki zadeva svojim legitimnim interesom;
- Za okoljske nevladne organizacije in združenja oseb, kršitev pravic in zadevajo domnevno legitimnih interesov;
- Izjemoma lahko tudi izziv upravnopravnih procesnih aktov (menetlustoimingud) upravnih organov (če ta krši vaše pravice neodvisno od končnega akta ali bi nedvomno povzročili nezakonito sklepne listine);
- Posamezniki in organizacije (pravne osebe) lahko za vložitev tožbe; v okoljskih zadevah, združenje oseb, ki ni pravna oseba, se lahko izjemoma tudi za vložitev tožbe.

Ni posebnih pravil o primerih, ki vključujejo okoljska vprašanja v drugi državi. Vendar pa se uporabljajo načela nediskriminacije v pravu Unije. To pomeni, da nekatera okoljska vprašanja urejena z zakonodajo EU (npr. presoja vplivov na okolje, kakovosti zunanjskega zraka itd.), dostop do sodišč državljanov iz drugih držav EU morajo biti enaki kot domačini. Zato vam tujca iz druge države EU, lahko vložijo tožbo, pri čemer je estonska sodišča v primerih, ko upravna dejavnost (sklep) povzroči okoljske probleme v vaši državi. Kot običajno, tako postopkovnimi kot tudi večje zakonitosti dejavnosti je mogoče izpodbijati. Imeti stalni, morate dokazati, da vaše pravice kršene ali vašim legitimnim interesom, ki jih zadeva upravna dejavnost. Načelo nediskriminacije velja tudi za druga postopkovna pravila poleg stalnega. Imate pravico, da zaprosi za državno pravno pomoč (lahko tudi izpolniti v angleščini, več informacij je na voljo na domači strani ministrstva za pravosodje. <https://www.just.ee/en/state-legal-assistance-0> Prav tako imate pravico, da zaprosijo za začasno varstvo svojih pravic. Vendar vas opozarjamo, da sodni postopki potekajo v estonskem jeziku; Zato boste morda potrebovali tolmača, če ne govorite jezika te države. Stroški tolmačenja so lahko kriti tudi o državni pravni pomoči. V skladu z načelom nediskriminacije, kadar izpodbijajo upravna dejavnost temelji na zakonodaji EU, enaka pravila kot za prebivalce te države uporabljajo za določitev tujci lahko izpodbija. To pomeni, da dejavnost lahko predmet zunanje:

- Posamezniki (fizične osebe);
- Organizacije (pravne osebe);
- Pogodbeni združenja oseb, ki niso pravne osebe (ni registriran kot taki),

v primeru:

- njihove pravice kršene, ali
- njihovih legitimnih interesov.

V primeru okoljske nevladne organizacije in združenja, zadevajo kršitev pravic ali zakonitih interesov domneva. Ne smete Izberi državo za vložitev svoje tožbe v okoljskih zadevah po Estonski zakonik o upravnem postopku. Po njenem mnenju ni mogoče vložiti tožbe zoper upravne organe iz drugih držav v estonsko sodišče. Po drugi strani pa lahko vložiti le tožbo zoper estonskega upravni organ z estonsko vrhovno upravno sodišče, ki je pristojno v kraju, kjer ta upravni organ.

Sorodne povezave

Zakonodaja

- [Ustava Republike Estonije \(v estonščini\)](#)
- [Ustava Republike Estonije \(v angleščini, 28.06.2007\)](#)
- [Zakonik o upravnem postopku \(v estonščini\)](#)
- [Zakonik o upravnem postopku \(v angleščini, 1.01.2013\)](#)
- [Zakon o sodiščih \(v estonščini\)](#)
- [Zakon o sodiščih \(v angleščini, 1.1.2012\)](#)
- [Minister za pravosodje \(v estonščini\)](#)
- [Minister za pravosodje \(v angleščini, januarja, 2007\)](#)

Drugi podatki

- <http://www.envir.ee/et/kmh-litsentsikomisjon>
- [Estonska odvetniška zbornica](#)
- [Estonski center za okoljsko pravo javnega interesa \(eelc\) – nevladna okoljska zakonodaja](#)
- [Pravosodje & okolje – European Network of Environmental Law eelc organizacije, kjer je država](#)
- [Minister za pravosodje – enako \(deluje v vlogi varuha človekovih pravic\)](#)
- [Spletna stran estonskih sodišč s podatki o upravnih sodnih postopkih](#)

To je strojno prevedena različica vsebine. Lastnik te strani ne prevzema nikakršne odgovornosti glede kakovosti tega strojno prevedenega besedila.

Zadnja posodobitev: 14/09/2016